

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Gymnázium, Brno, Slovanské náměstí 7
Šablona:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Název projektu:	Inovace výuky na GSN prostřednictvím ICT
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0940
Autor:	Kamila Novotná
Tematická oblast:	Latinská gramatika: Lexikologie a lexikum
Název DUMu:	XVII. Obecné latinské frazeologismy
Kód:	VY_32_INOVACE_LA.2.17
Datum:	6.9.2013
Cílová skupina:	Žáci středních škol
Klíčová slova:	frazeologismy latinské – floskule latinské -
Anotace:	Tento dokument je frazeologickým minimem obecného charakteru bez odborné terminologie. Vhodný pro závěr středoškolského studia a jako příprava na univerzitní studium zj. humanitního zaměření

Obtížnost: *** (z možných *****)

Časová náročnost: 1 vyučovací hodina nikoli souvisle

XVII. Latinské floskule a obecné frazeologismy

ad absurdum	k nesmyslnosti, nesmyslně
ad bestias	k šelmám (pokřik na začátku gladiátorských her)
ad hōc	k tomuto (myšleno k tomu, co bylo řečeno/napsáno těsně před tím)
ad infinitum	donekonečna, na neurčito
ad Kalendas Graecas	o řeckých Kalendách, tj. nikdy (Kalendy jsou svátkem pouze římským)
ad usum Delphini	k užití dauphina (čti: doféna; francouzským korunním princům se předem kontrolovaly a případně mazaly studijní

	materiály, pokud byly mravně závadné)
advocatus diaboli	d'áblův advokát
alma māter živná matka	(označení univerzity jako hlavního zdroje nových informací ve starších dobách)
alter ego	druhé já
captātiō benevolentiae	vychytávání přízně (oblíbená úvodní část řeči, kdy se mluvčí „vlichocuje“, získává přízeň posluchačů
consensus generalis	všeobecný souhlas
curriculum vitae (CV)	doslova: kolečko života; životopis
Danaum fatale munus	osudový dar Řeků (trójský kůň); dnes: dar způsobující přinejmenším komplikace
deus/dea ex machina	bůh/bohyně ze stroje (z řecké tragédie; způsob násilného, nelogického rozuzlení děje; skutečně na divadelním stroji se ocitl na jevišti bůh, který oznámil vyřešení)
ex libris	z knih (drobné výtvarné dílko na předsádce knihy se jménem majitele)
extra iocum	mimo žert, „beze srandy“
hīc sunt leōnēs	zde jsou lvi; označení neprozkoumaných míst na mapách
in absentia	v nepřítomnosti
in foro conscientiae	před vlastním svědomím
in memoriam	na paměť, na památku
in propria persona	ve vlastní osobě
in vitro	ve zkumavce, ve skle
lapsus linguae	přeřeknutí
lato sensu	v širokém smyslu slova
lege artis	dosl. Podle zákona umění, podle předpisu, podle pravidel
manu propria	vlastní rukou, vlastnoručně
ne bis in idem (flumen)	ne dvakrát do téže řeky (opis Hérakleitovo panta rei - vše plyne; podstata dialektiky
nōmen – ōmen	jméno znamení; chápáno především negativně
omne trinum bonum	dosl. Každé (po)třetí dobré – do třetice všeho dobrého
panem et circenses	chléb a hry (heslo římského proletariátu: obilí pokud možno zadarmo a přichystání zábavy)
pater noster	„otče náš“ název části textu z Matoušova evangelia; dnes též označení výtahu, který konstrukčně připomínal růženec používaný při modlení otčenáše
per longum et lātum	zdlouha a zeširoka, označní rozvláčného způsobu vyjadřování

per saturam	ve směsici, smíšeně; někdy až ve zmatku
per vim	silou, násilím
persona (non) grata	(ne)milá, (ne)vítaná osoba
pium dēsiderium	zbožné přání
poeta maledictus	prokletý, zlořečený básník
post festum	po svátku, po slavnosti (při konstatování, že to pěkně končí)
post hoc, ergo propter hoc	po tomto, tedy kvůli tomuto (při uvědomění si příčiny, ne jen poué časové posloupnosti)
primus/princeps inter pares	první mezi rovnými (čestné místo na seznamu senátorů)
prō formā	pro tvaru, (jen) podle tvaru; při dodržení vnější podoby/požadávků např. na práci, jejíž úroveň obsahová je nevalná
proprio motu	vlastním přičiněním, z vlastní pohnutky
rara avis	vzácný pták, řídce se vyskytující jev
relāta referō	přenáším (již)řečené, mluvím o tom, co znám jen z doslechu
sit venia verbo	budiž milost slovu, promiňte
status quo	přítomný, současný stav
suum cuique	každému své, každému to jeho (co mu náleží)
tertium comparationis	třetí pro srovnání; srovnáváme-li dvě veličiny, nemusejí být známé či sourodé, je potřeba stanovit obecně známou třetí veličinu, konstantu
tertium non datur	třetí (možnost) není dána

Cvičení ad XVII:

1. Vyhledej po jednom substantivu od každé deklinace a urči morfologické kategorie.

2. Uveď je v genitivu sg. i pl.

3. *Převeď do opačného čísla adjektiva.*

4. *Vyber po jednom slovese z každé konjugace a uveď v různých časech.*

Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech středních škol. Jakékoli další využití podléhá autorskému zákonu.

BIBLIOGRAFIE

Šedová, M. *Latina pro právníky*. Brno 2005³. ISBN 80-210-3805-5. (Skriptum Právnické fakulty Masarykovy univerzity)